Region Stockholm

18

Svar på skrivelse från Jonas Lindberg m.fl. (V) angående konsekvent uppföljning av antidiskrimineringslagstif tningen

HSN 2021-1705

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Utredning och beställarstöd
Matilda Hultgren

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-11-02

HSN 2021-1705

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Svar på skrivelse från Jonas Lindberg m.fl. (V) angående konsekvent uppföljning av antidiskrimineringslagstiftningen

Ärendebeskrivning

I en skrivelse till hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår Jonas Lindberg, Catarina Wahlgren, Bengt Larsson och Marit Normasdotter (alla V) bland annat att regionen snarast sänder ut besked till alla sina egna vårdenheter, och till alla vårdföretag som har avtal med regionen, att krav från patienter på specifik etnicitet på den vårdpersonal man ska träffa, under inga som helst omständigheter kan accepteras, och att antidiskrimineringslagstiftningen ska följas utan undantag.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Skrivelse från Jonas Lindberg, Catarina Wahlgren, Bengt Larsson och Marit Normasdotter (alla V)
Handlingsplan för att säkra nolltolerans mot diskriminering av medarbetare hos vårdgivare med vårduppdrag inom Region Stockholm

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Skrivelsen anses besvarad.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

Av skrivelsen framgår att Jonas Lindberg m.fl. (V) tagit del av Dagens Nyheters reportage där reportrar ringt runt till offentliga och privata vårdgivare och efterfrågat etniskt svenska läkare inför ett vårdbesök. De hänvisar även till att SVT har följt upp detta reportage.

Jonas Lindberg m. fl. (V) anser att Region Stockholm måste med kraft visa att alla som arbetar inom vården ska respektera antidiskrimineringslagstiftningen och att det krävs omedelbara åtgärder för att sätta stopp för all typ av diskriminering.

Överväganden
Region Stockholm har nolltolerans mot all form av diskriminering och trakasserier som sker gentemot såväl medarbetare som patienter och anhöriga, vilket har stöd i såväl lagstiftning som etiska principer, vårdavtal som kommunikation till vårdgivare och patienter.

Med anledning av att flera fall av diskriminering mot vårdpersonal uppdagats under sommaren 2021 har hälso- och sjukvårdsdirektören den 10 september 2021 beslutat om en *Handlingsplan för att säkra nolltolerans mot diskriminering av medarbetare hos vårdgivare med vårduppdrag inom Region Stockholm (*HDIR 21407, HSN 2021-1797). Handlingsplanen syftar till att hälso- och sjukvårdsförvaltningen i kommunikation med invånare, och i kommunikation och i avtal med regionens vårdgivare, tydliggöra att patienters krav av diskriminerande karaktär aldrig kan uppfyllas.

I handlingsplanen hänvisas till att både hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) och tandvårdslagen (1985:125) slår fast att målet är vård på lika villkor för hela befolkningen.

All undersökning, vård och behandling ska baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet. Det är hälso- och sjukvårdens och tandvårdens ansvar att leda och fördela arbetet på ett så resurseffektivt sätt som möjligt. Personal med rätt kompetens och erfarenhet ska i varje enskilt fall svara för att kraven på en god och säker vård uppfylls. Hälso- och sjukvården samt tandvården, ska ges i samråd med patienten och det är sjukvårds- och tandvårdspersonalens strävan att försöka tillgodose patientens specifika önskemål. Emellertid måste personalen ta hänsyn till det faktiska vårdbehovet, tillgång till personal, kompetens, lokaler, och utrustning med mera när personalen prioriterar och avgör vilken vård som kan och ska erbjudas. Detta innebär således att vården har det slutliga ansvaret och beslutanderätten om vården, hur den ska utföras och av vem.

Mot bakgrund av alla människors lika värde är det visserligen tillåtet att ha önskemål angående läkare och annan vårdpersonal, men krav av diskriminerande karaktär – som till exempel särskilda krav på vårdpersonalens kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk

tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder – kan inte uppfyllas. Att tillmötesgå sådana krav är inte förenligt med hälso- och sjukvårdens samt tandvårdens grundläggande etiska värdebas, dess lagfästa mål och Diskrimineringslagen (2008:567).

Undersökning, vård och behandling som ges med stöd av hälso- och sjukvårdslagen samt tandvårdslagen är frivillig. I händelse av att patienten har önskemål av diskriminerande karaktär har patienten rätt att tacka nej till den vård som erbjuds och är fri att kontakta annan vårdgivare. Patienten har således ingen lagstadgad rätt att få sina önskemål och krav på vårdpersonal tillgodosedda.

Av handlingsplanen framgår att hälso- och sjukvårdsförvaltningen ska

1. I möten med högsta ledningen hos Region Stockholms vårdgivare påtala att patienters krav av diskriminerande karaktär inte kan uppfyllas eftersom detta inte är förenligt med vare sig hälso- och sjukvårdens eller tandvårdens etiska värdebas, dess lagfästa mål eller Diskrimineringslagen (2008:567).
2. Säkerställa att information om patientens val av vårdgivare är adekvat i regionens kanaler.
3. Granska avtalskrav som rör patientens rätt att välja vårdpersonal samt diskrimineringslagstiftning och vid behov justera avtal.
4. I tätt samarbete med regionledningskontoret/strategisk HR arbeta för att sådant material som regionledningskontoret som arbetsgivare utarbetar i frågan även tillgängliggörs alla vårdgivare som har vårdavtal med Region Stockholm samt vårdgivare som bedriver regionfinansierad vuxentandvård i egion Stockholm.

Av handlingsplanen slås fast att följande budskap ska säkras i alla kanaler:

- Patienten har rätt att bemötas på ett professionellt och värdigt sätt i hälso- och sjukvården samt tandvården. Ett gott och jämlikt bemötande är en del av de mänskliga rättigheterna, svenska lag och sjukvårdens etiska princip om alla människors lika värde och gäller både patienter, närstående och medarbetare.
- Patienten är välkommen att framföra önskemål om vem som ska undersöka, vårda eller behandla men har inte rätt att bestämma om det.
- Personalen ska så långt som möjligt utforma och genomföra vården i samråd med patienten. Det sker utifrån medicinska behov och med

hjälp av de resurser som finns att tillgå. Patientensmedicinska tillstånd avgör vilken läkare och annan vårdpersonal som ska behandla.
- Krav av diskriminerande karaktär - som särskilda krav på vårdpersonalens kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder kan inte uppfyllas.
- Om patienten tackar nej till vården som erbjuds kan patienten kontakta annan vårdgivare. Ingen vårdgivare har dock rätt att möta diskriminerande krav i val av vårdpersonal.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen ställer sig bakom skrivelsens problembeskrivning kring diskriminering i vården. Förvaltningens handlingsplan för att säkra nolltolerans mot diskriminering av medarbetare hos vårdgivare med vårduppdrag inom Region Stockholm ger ett utökat stöd till information som riktar sig till patienter och ökar tydligheten och tryggheten för så väl patienter som vårdpersonal i dessa frågor. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen bedömer att upprättad handlingsplan ger ett gott stöd för det fortsatta arbetet för att hindra diskriminering av vårdpersonal.

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Margareta Tufvesson
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Akten

Godkänd av Anders Ahlsson, 2021-11-02

Region Stockholm

HSN 2021-08-24

Vänsterpartiet **Skrivelse**

Skrivelse från Jonas Lindberg, Catarina Wahlgren, Bengt Larsson och Marit Normasdotter angående konsekvent uppföljning av anti-diskrimineringslagstiftningen.

Vi har tagit del av Dagens Nyheters reportage där reportrar ringt runt till offentliga och privata vårdgivare och efterfrågat etniskt svenska läkare inför ett vårdbesök. SVT har följt upp detta reportage, de skriver:

”DN:s reportrar har ringt runt till 120 offentliga och privata vårdgivare i landet. I samtalen har reportrarna utgett sig för att vara patienter som snart ska flytta till kommunen och behöver lista sig hos en ny vårdgivare. Man har efterfrågat etniskt svenska – eller ’svensk-svenska’ läkare och tandläkare.

‘Vi har ju två ljusa i alla fall. Jag kan skriva dig på en svensk tandläkare’, uppger personal vid en offentlig folktandvårdsklinik i Skåne till DN.
Om personal man pratat med frågat om det är läkarnas språkkunskaper som oroar har man sagt nej och upprepat önskemålet: en etnisk svensk. Enligt DN gick 51 vårdgivare med på önskemålen medan 40 inte gjorde det.”

(Länk: Patienter tillåts välja etniskt svenska läkare | SVT Nyheter)

Det är fullständigt oacceptabelt att något sådant förekommer. Regionen har också egna tydliga beslut och dokument som är mycket klargörande i alla frågor om diskriminering. Dessa beslut och antagna dokument finns där för att efterlevas.

Region Stockholm måste med kraft visa att alla som arbetar inom vården ska respektera antidiskrimineringslagstiftningen. Det krävs omedelbara åtgärder för att sätta stopp för all typ av diskriminering.

Därför föreslår Vänsterpartiet följande beslut:

Att regionen snarast sänder ut besked till alla sina egna vårdenheter, och till alla vårdföretag som har avtal med regionen, att krav från patienter på specifik etnicitet på den vårdpersonal man ska träffa, under inga som helst omständigheter kan accepteras, och att antidiskrimineringslagstiftningen ska följas utan undantag.

Att regionen i fortsättningen upprättar ett eget kontrollsystem som innebär att man systematiskt kontrollerar om vårdenheter, som tillhör eller har avtal med regionen, avvisar alla förfrågningar och krav som innebär diskriminering.

Att regionen arbetar fram ett åtgärdspaket som ska användas mot vårdenheter, som tillhör eller har avtal med regionen, som bryter mot antidiskrimineringslagstiftningen.

Att regionens alla framtida avtal med vårdföretag mycket tydligt specificerar de konsekvenser som följer av brott mot antidiskrimineringslagstiftningen.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Patientsäkerhet och beredskap

VERKSTÄLLIGHETSBESLUT
2021-09-10

HDIR 21407
HSN 2021-1797

Beslutande Johan Bratt

Föredragande Sara Pütsep

Samråd Margareta Tufvesson, Anna Ingmanson, Lena Hanberg

Ärende **Handlingsplan för att säkra nolltolerans mot diskriminering av medarbetare hos vårdgivare med vårduppdrag inom Region Stockholm**

Beslut

Hälso- och sjukvårdsdirektören säkerställer nu att förvaltningen är tydlig i kommunikation med invånare, i kommunikation och i avtal med regionens vårdgivare med att patienters krav av diskriminerande karaktär aldrig kan uppfyllas.

Hälso- och sjukvårdsdirektören beslutar om att:

1. I mötesforum med högsta ledningen hos Region Stockholms vårdgivare påtala att patienters krav av diskriminerande karaktär – som till exempel särskilda krav på vårdpersonalens på kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder – inte kan uppfyllas. Att tillmötesgå sådana krav är inte förenligt med hälso- och sjukvårdens och tandvårdens grundläggande etiska värdebas, dess lagfästa mål och Diskrimineringslagen (2008:567).
    a. Chefläkarmöte augusti 2021
    b. Direktörsgruppsmöte hälso- och sjukvård 20 augusti 2021
    c. Branschrådet den 14 september 2021
    d. Dialogmöten med tandvårdsgivare
2. Säkerställa att den information om patientens val av vårdgivare är adekvat i regionens kanaler
    a. Att gå igenom texter om patientens rätt att välja vårdpersonal i 1177 Vårdguidens regionala innehåll, samt justera vid behov
    b. Att se över behov av stöd till vårdgivares kommunikation till patienter

3. Granska avtalskrav som rör patientens rätt att välja vårdpersonal samt diskrimineringslagstiftning och vid behov justera
4. I tätt samarbete med Regionledningskontoret/Strategisk HR arbeta för att sådant material som regionledningskontoret, såsom arbetsgivare, utarbetar i frågan tillgängliggörs även alla vårdgivare som har vårdavtal med Region Stockholm samt vårdgivare som bedriver regionfinansierad vuxentandvård i Region Stockholm.

Följande budskap till patienter säkras i alla kanaler:

- Du har rätt att bemötas på ett professionellt och värdigt sätt i hälso- och sjukvården samt tandvården. Ett gott och jämlikt bemötande är en del av de mänskliga rättigheterna, svensk lag och sjukvårdens etiska princip om alla människors lika värde och gäller både patienter, närstående och medarbetare.
- Du är välkommen att framföra önskemål om, men du kan inte bestämma, vem som ska undersöka, vårda eller behandla dig.
- Personalen ska så långt som möjligt utforma och genomföra vården i samråd med dig. Det sker utifrån medicinska behov och med hjälp av de resurser som finns att tillgå. Ditt medicinska tillstånd avgör vilken läkare och annan vårdpersonal som ska behandla dig.
- Krav av diskriminerande karaktär – som särskilda krav på vårdpersonalens kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder kan inte uppfyllas.
- Om du tackar nej till vården som erbjuds kan du kontakta annan vårdgivare. Ingen vårdgivare har dock rätt att möta diskriminerande krav i val av vårdpersonal.

Bakgrund
Region Stockholm har nolltolerans mot all form av diskriminering och trakasserier som sker gentemot såväl medarbetare som patienter och anhöriga, vilket har stöd i såväl lagstiftning som etiska principer, vårdavtal som kommunikation till vårdgivare och patienter.

Med anledning av att flera fall av diskriminering mot vårdpersonal uppdagats sommaren 2021, säkerställer nu hälso- och sjukvårdsdirektören att förvaltningen i kommunikation med invånare och i kommunikation och avtal med regionens vårdgivare, är tydlig med att patienters krav av diskriminerande karaktär aldrig kan uppfyllas.

I hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) fastslås att målet för hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Vården och behandlingen ska så lång som möjligt utformas och genomföras i samråd med patienten. Vården ska också ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. All undersökning, vård och behandling ska baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet. Det är hälso- och sjukvårdens ansvar att leda och fördela arbetet på ett så resurseffektivt sätt som möjligt. Personal med rätt kompetens och erfarenhet ska sedan i varje enskilt fall svara för att kraven på en god och säker vård uppfylls.

I tandvårdslagen (1985:125) fastslås att målet för tandvården är en god tandhälsa och en tandvård på lika villkor för hela befolkningen. Tandvården ska vara av god kvalitet med en god hygienisk standard och lägga särskild vikt vid förebyggande åtgärder och tillgodose patientens behov av trygghet i vården och behandlingen. Vården ska också bygga på respekt för patientens självbestämmande och integritet. Det är tandvårdens ansvar att leda och fördela arbetet på ett så resurseffektivt sätt som möjligt.

Hälso- och sjukvården samt tandvården, ska ges i samråd med patienten och det är sjukvårds- och tandvårdspersonalens strävan att försöka tillgodose patientens specifika önskemål. Emellertid måste personalen ta hänsyn till det faktiska vårdbehovet, tillgång till personal, kompetens, lokaler, och utrustning m.m. när personalen prioriterar och avgör vilken vård som kan och ska erbjudas. Detta innebär således att vården har det slutliga ansvaret och beslutanderätten om vården, hur den ska utföras och av vem.

Den grundläggande samhällsvärderingen om människors lika värde, som också kommer till uttryck i hälso- och sjukvårdslagen, omfattar alla. Det innebär att vårdpersonal ska visa patienter och närstående respekt. Och i lika hög grad gäller det omvända, nämligen att patienter och närstående visar respekt gentemot personal som arbetar i vården.

Mot bakgrund av alla människors lika värde är det visserligen tillåtet att ha önskemål angående läkare och annan vårdpersonal, men krav av diskriminerande karaktär – som till exempel särskilda krav på vårdpersonalens kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder – kan inte uppfyllas. Att tillmötesgå sådana krav

är inte förenligt med hälso- och sjukvårdens samt tandvårdens grundläggande etiska värdebas, dess lagfästa mål och Diskrimineringslagen (2008:567).

Undersökning, vård och behandling som ges med stöd av hälso- och sjukvårdslagen samt tandvårdslagen är frivillig. I händelse av att patienten har önskemål av diskriminerande karaktär har patienten rätt att tacka nej till den vård som erbjuds och är fri att kontakta annan vårdgivare. Patienten har således ingen lagstadgad rätt att få sina önskemål och krav på vårdpersonal tillgodosedda.

Beslutas

Johan Bratt